

מאמר ד"ה "יודעת היום" - תרנ"ז

"יודעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים כו'". והנה הפסוקים שקודם זה מדברים מענין יציאת מצרים וכניסת הארץ, ואחר כך אומר "יודעת היום כו'". צריך להבין שיכות עניין יציאת מצרים וכניסת הארץ ל"יודעת כו'". ויש להבין תחלה מה שכתוב כי הוי' הוא האלקים. וידוע מה שכתוב על זה בזה"ק: דהוי' ואלקים כולא חד. ולכאורה אין זה מובן אך הם כולא חד?

דהנה ידוע דהוי' הוא מקור הגילוי והוא בחינת מדת הרחמים (כמ"ש במדרש ובוהר בכמה דרושים), והיינו שהוא בחינת גילוי בבחינת חסד ורחמים בלי שום הגבלה כלל, וכל הגבלה הוא משם אלקים כמו שיתבאר. אבל של הוי' הוא גילוי בבחינת בלי גבול כלל, ושם אלקים הוא בחינת מדת הדין והצמצום. לצמצם ולהעלים את הגילוי אור. ומהו הריבוי התחלקות. ולכן בשם אלקים כתוב לשון רבים כמו שכתוב "אלקים קדושים. שם אלקים, המורה על מידת הדין, הוא המקור להגבלה וצמצום. שהרי מצד מידת הדין עושים דין וחשבון האם המקבל ראוי לקבלת השפע או לא, וגם אם הוא כן ראוי - עד כמה צריך להתן לו. וממילא, ההשפעה מצומצמת בהתאם למה שהמקבל ראוי לקבל.

ועל לשון הקבלה שם הוי' הוא מקור האורות ושם אלקים מקור הכלים. והאור הוא פשוט בלי שום התחלקות כלל ובלי גבול, דאור הוא מעין המאור (להיותו דבוק בהמאור כו' וכידוע מהמשל דאור וזו השמש כו'). וכשם שהמאור הוא פשוט בתכלית הפשיות בבחינת בלי גבול בעצם, כמו כן האור הגילוי מנוה הוא כמו המאור, פשוט בלי התחלקות ובלי גבול כו'. אמנם שם אלקים הוא מקור הכלים שבהם מצטמצם ומתעלם האור ומגבילים את האור שבא בבחינת התחלקות חכמה וחסד כו' שכל זה הוא מצד הכלים כו'.

והגם דכלים דעשר ספירות הוי' הם מגלים את האור המלוכש בתוכם, וכמו המוח שבראש שמגלה את אור השכל המלוכש בתוכו להשכיל כו', וכן העין מגלה את אור הראי' הרתניות כו', והלב מגלה את המדות כו', וכמו כן הוא למעלה, חכמה מוחא, חסד דרועא ימינא כו', שהם מגלים את האורות קו'. דהוה כל עניין הכלים שמגלים את האור והאור פועל על ידם כו' כידוע וכנ"ל בנפש כו' ענת שניתם אמות שהם מגלים את האור וגם מעלימים ומסתירים על האור. דמה שמגלים את האור היינו אור שלפי ערך העלמות, דהכלים דעשר ספירות דאצילות מאירים ומגלים אור בעולם האצילות, ועל ידי הפרטא המפסקת בין אצילות

415
415
2002

ופרסא המפסקת בין אצילות לבריאה, ובעולם הבריאה יש פרסאות הנ"ל, וכן בין בריאה ליצירה ובין יצירה לעשי, וכל עולם יש פרסאות הנ"ל. והכל הוא משם אלקים. וכל הגילויים שבעולמות הם משם הויה כו'. ולפי הנ"ל, הרי כל שמות דהוי' ואלקים הם הפכים זה מזה, דזה מקור הגילוי וזה מקור ההסתה. ואיך הם כולא חד כו'?

א
הענין הוא, דימבשרי אהוה אלקי' כתיב (דכתיב 'יעשה אדם בצלמו כדמותו', שהאדם נעשה בצלם דמותו שלמעלה, ולכן מכתות הנפש נבין איך שהוא למעלה).

דהנה ככתות הנפש יש גם כן בח הגילוי וכן ההגבלה וההסתה. וכמו כה השכל להשכיל השכלות, הרי הוא נמשך מכת המשכיל שבנפש, שהוא כה הויל על כל מיני גילויי שכליות, שהכל נמשך מהכת המשכיל כידוע. הרי יש בו כה הגילוי, והוא לגלות כל גילוי שכל והתחכמות באיזה דבר מושכל. ויש בו גם כן כה ההגבלה להגביל כל דבר שכל.

וידוע דכל שכל וסברא בהכרח שיהי' גבול להפשטותו דעד פה תבוא ותו לא. ואם יתפשט באיזה סברא ביותר מדאי ילך בה דרך עקלתו ולא תהי' אמינות כו'. וכן בצירוף כמה סברות כשיש סברות נטות להיתר וסברות לאיסור, הנה כשלא יהיו הסברות מוגבלות, לא יבוא לעולם לידד גמר לפסוק כן וכן. והיינו לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא אי אפשר כי אם כאשר יהיו הסברות מוגבלות. או הוא רואה יותר כה הסברא הלזו על זולתה ואז דווקא יבוא לאמינות הדבר ויוכל לפסוק כן וכן כו'. וכן במשעי ומקביל בהכרח שהמשפיע יצמצם ויעלים ויגביל שכלו בכדי שיתקבל אל המקבל. שאם יגלה לו עצם שכלו כמו שהוא אצלו, לא יוכל לקבל, וצריך להעלים עצם שכלו ולגלות לו רק מה שבערכו. וכן צריך להגביל את שכלו שלא יתפשט יותר מדאי בכדי שיוכל המקבל לקבל. כי אם יתפשט יותר מדאי לא יהי' לפי ערך כלי המקבל כו'. נמצא שיש כה הגבלה להגביל את השכל כו'. והנה כה ההגבלה הנ"ל, הוא גם כן מכת המשכיל עצמו שמשם נמשך גילוי השכל להשכיל בכל דבר מושכל, משם נמשך גם כן כה הגבול להגביל את השכל. והם בחינות חסד וגבורה שבכה המשכיל. דמבחינת החסדים שבו בא כה הגילוי לגלות, ומבחינת הגבורה הוא כה הגבול להגביל כו'.

א
הענין הוא, דימבשרי אהוה אלקי' כתיב (דכתיב 'יעשה אדם בצלמו כדמותו', שהאדם נעשה בצלם דמותו שלמעלה, ולכן מכתות הנפש נבין איך שהוא למעלה).

והדוגמא מזה יזבן למעלה כב' שמות דהוי' ואלקים, שהוא כה הגילוי וכה הגבול, שיהיה נמשכים מאור אין סוף עצמות ומהות. דכשם שכה הגילוי שהוא בחינת שם הוי' נמשך מעצמות אור אין סוף (שהרי האור דבוק בהמאור ומעין המאור כו' כ"ל וכמו שכתוב במקום אחר), כמו כן כה הגבול והצמצום, שהוא בחינת שם אלקים, נמשך גם כן מעצמות אור אין סוף, והיינו מה שכתבו בגבול. וכמו שכתבו בעבודת הקודש, דאור אין סוף הוא שלימותא דכולא, וכשם שיש לו כה בכלתי בעל גבול כן יש לו כה בגבול. שאם תאמר שיש לו כה בכלתי בעל גבול ואין לו כה בגבול אהה מחסר שלימותו. אלא שכשם שיש לו כה בכלתי בעל גבול כן יש לו כה בגבול. וזהו ענין שם אלקים שהוא בחינת כה הגבול שבאור אין סוף עצמות ומהות כו'. ואם כן, מאחר דשם אלקים הוא בחינת עצמות אור אין סוף

לבריאה הרי הם מגלים את האור בעולם הבריאה ומבריאה ליצירה כו'. ואין זה בחינת גילוי האור כמו שהוא, שהרי נתבאר לעיל דהאור הוא מעין המאור והוא פשוט בתכלית וכלי גבול, ואם כן האור בעצם אינו לפי ערך העולמות, שכל עולם בהכרח שהוא בחינת ש גבול וגם עולם האצילות היינו ההיכלות דאצילות הרי הוא בחינת יש וגבול, כמו שכתוב בספר של בינונים באורת הקודש דיתר המתחיל אהוה וחזויה חד. וכל שכן עולם הבריאה והיצירה ועשי' שהם בחינת גבול כו', וגבול וכלי גבול הם באין ערוך כלל זה לזה. הרי שאורו בעצם אינו בערך העולמות, ואם כן מובן דמה שהכלים מגלים אור בהעלמות אין זה בחינת עצם האור, כי אם בחינת הארה היצונית לבד ממנו. אבל עצם האור הוא בבחינת העלם בהם, שהם מעלמיים עליו כו'. ועל ידי זה שמעלמיים על עצם האור הרי הם מגלים את היצונית האור שאיר ויפעול בעולמות כו'. ונמצא מובן דשניהם אמת. שהם מעלמיים על עצם האור ומגלים את היצונית האור, והא בנא תליא שעל ידי שמעלמיים על העצם מגלים את היצונית כו'.

ורא' על זה שהכלים אינם מגלים עצם האור, מאותיות הגבור שמגלים את השכל, שאינם מגלים רק היצונית השכל ולא פנימיותו. וכמו שמצינו בסנהדרין, שהיו נושאים ונותנים כל הלילה משום דימינשי טעמייהו". והגם שהיו שני סופרי היינים שהיו כותבין דברי המזבין ודברי המחייבין, פרשי' דתוונא דליבאי לא כתבי אינשי", והיינו דאמיתית פנימיות כוונתם אינם יומלים לגלות באותיות, כי אם היצונית לבד כו'. וכמו כן יזבן בהכלים למעלה שאינם מגלים רק היצונית, ופנימיות ועצמות האור מתעלם בהם.

ועוד יזבן זה מכתות הנפש המולבש באברי הגוף כמו כה השכל במוח שבראש להשכיל, וכך הראי' בעין לראות כו', הרי יש כה השכל בנפש קודם שמולבש במוח, וכך הראי' קודם שמולבש בעין, ושם הם באופן נעלה הרבה יותר מכמו התלבשותם בהאברים. (1) מכל מקום, אין כה הראי' שבנפש פועל או לראות דבר הזולת, היינו לפעול פעולת הראי' כמו שפעולת עתה. וכן כה השכל אינו פועל פעולתו שפועל אחר התלבשותו במוח אם שהוא נעלה יותר כו'. אלא דהיא הנותנת, מפני שהנפש קודם התלבשותו בגוף או כה השכל שבו היא בבחינת אור עצמי שאיניו בערך להשכל השכלות כאלה שמשכיל אחר כך שהם השכלות גשמיות בכלל ונתפסים בנפש, כי אם להשכל השכלות רוחניות כמו השנות דגן ערן ובדומה. וכן כה הראי' רואה עניינים רוחניים. ואחר כך בהתלבשותם באברי הגוף, מתעלם האור העצמי ומתגלה רק בחינת היצונית האור שמתגלה ופועל בדבר הזולת כו'. דהו כלל גדול שכל גילוי העצם הוא העלם לגבי הזולת, והעלם העצמי הוא גילוי לגבי הזולת כו'.

ומכל זה יזבן למעלה בכלים דאצילות, שהם מעלמיים על עצם האור ומגלים רק היצונית. דווקא כשמעלמיים על האור הפנימי העצמי, או מגלים היצונית האור לפעול פעולתם כגיל בנפש כו'. ולכן נקראים שם אלקים, שהוא בחינת מדה הדין והצמצום והעלם ולהעלים האור. וכן כל העלמות וההסתרים שבעולמות, והם הפרסאות והמפסקים המבדילים בין כל עולם ועולם ובעולם עצמו. כמו הפרסא שבאצילות, שיש פרסא בין מוחין למדות כו',

חכמתם, וכמו שבגמ' מביאר אחר כך פרטי לשון המשנה בעומק אורך ורוחב כו', ובהמשה הוא בהעלם כו', כמו כן הוא בהשפעת השכל, שהמשפיע מעלים בהשפע כל עומק חכמתו אלא שהוא נעלם מהמקבל, ומה שמאיר בגילוי הוא היצניות השכל מה שלפי ערכו כו'. והכח הזה בהמשפיע לצמצם ולהעלים עצם שכלו כניל הוא מכה ההגבלה שיש בכח המשכיל שלו כו' כנ"ל.

והנה כל צמצום והעלם הנ"ל הוא רק לגבי המקבל ולא לגבי המשפיע, שהרי גבי המשפיע מאיר בגילוי כל עומק שכלו וחכמתו בהשכל המצומצם כמו שהיה קודם שנתצמצם, וגם בהמשלים הרי הוא רואה כל עומק השכל כו', היינו לא זו לבד שבהשכל המצומצם מאיר אצלו כל עומק השכל, אלא שגם בהמשלים הרי הוא רואה כל פרטי הנמשל כמו שהוא אצלו כשהיה מופשט מכל לבוש וצמצום והעלם כו', וכמו על דרך המשל הארץ הנשמי הוא משל לבהינת מלכות שלמעלה, היינו עכיונתו וכדוריותו וכוכבו ומה שמצמצם צמחים וכו', הרי זה משל לבהינת מלכות האצילות שמהווה נבראים דביע מאין ליש כו' כמ"ש במקום אחר, הנה הוא רואה בהארץ הנשמי כל פרטי הנמשל דמלכות דאצילות (והוא על ידי זה א"ך שאין הארץ הנשמי דבר נפרד כלל לאיזה דבר בפני עצמה משרשה ומקורה, כי אם היא היא מדרגה העליונה שבהא בכח האין סוף בהגשמה כו'). שבאמת המשל והנמשל הם דבר אחד אלא שה רוחניו זה גשמי כו', ולואת הרי הוא רואה כל פרטי הנמשל בהמשל, היינו ראיית אלקות במוחש כו', והוא שמחשך כח ההגבלה שבהמשל, שעל ידי שמליכיש שכלו בהלבושים והעלמות הרי בא אצלו הענין האלקי במוחש ממש כו').

נמצא שלגבי המשפיע אין כאן שום העלם והסתר כלל, כי אם לגבי המקבל הוא העלם והסתר, והוא מה שמתגלה לו רק היצניות השכל, אבל הפנימיות ועצמיות נעלם ממנו כו'.

ובאמת גם לגבי המקבל אין זה העלם אמיתי, שהרי מכל מקום על ידי זה מאיר ומתגלה לו גילוי אור השכל, כי בלעדי הצמצום והסתר לא הי' מאיר לו אור השכל כלל, כמ"ל, שאם המשפיע הי' מתגלה לו כל עומק חכמתו כמו שהוא אצלו, היו מתבלבלים חושיו לגמרי כו', ועל ידי הצמצום וההסתר מאיר לו אור השכל, אם כן אין זה הסתר אמיתי.

ובאמת גם עומק פנימיות השכל של המשפיע מאיר ומתגלה להמקבל על ידי ההשפעה המשפיע לו, שהרי אמרו רז"ל 'לא קאים איש אדעת' דרבי' עד ארבעים שנין', אבל לאחר ארבעים שנין קאים כו', ופירוש דעת' דרבי' היינו פנימיות ועצמיות כוונתו, וכמאמר רז"ל גבי רבי מאיר 'שלא יכלו חכמים לעמוד על סוף דעתו', ופירש רש"י על עצם כוונתו כו'. והוא דקאים אדעת' דרבי' היינו על עצם פנימיות כוונתו.

והענין, הנה נתבאר לעיל דהגם שמשפיע לו בדרך קצרה, מכל מקום יש בזה בהעלם כל עומק חכמתו, רק מה שמתגלה להמקבל הוא בהינתן הארה היצניות מחכמתו, ועצם חכמתו נותן לו המשפיע בהעלם בהענינים והקדוקין, תיבות כו', ולואת המקבל, לאחר שמקבל ההשפעה ומתייטב אצלו, הנה כשמדקדק אחר כך בהענינים וקדוקין, התיבות ומייגע את עצמו בזה על פי מה שקיבל בהתגלותו כו', הרי הוא בא לעומק פנימיות כוונתו

מש כמו שם הוי', אם כן מובן א"ך דשם אלקים אינו מסתיר על שם הוי', שהרי אי אפשר שעצם יסתיר על עצם, וכמו שאי אפשר שהאדם יסתיר על עצמו כו', וכמו שכתוב בשולחן ערוך אורח חיים סימן צ"א לענין כיסוי הראש שאינו מועיל מה שמכסה בידו על הראש (ואם תבירי מכסה בידו עליו הרי זה כיסוי כו'). והיינו מפני שעצם אינו מסתיר על עצם כו', וכמו כן יזכר בשם אלקים שהוא בהינתן עצמות אור אין סוף שאינו מעלים ומסתיר על שם הוי', דאין עצם מעלים ומסתיר על עצם כו', והוא הוה' ואלקים כולא חד, דשניהם עצמות אור אין סוף ואינם הפכים כלל מאחר דהשם אלקים אם שהוא כח הצמצום מכל מקום אינו מצמצם ומעלים כלל על שם הוי' כו'.

...

והבין ביאור הדברים הנ"ל, דלכאורה אינו מובן והלא כל ענין שם אלקים הוא לצמצם ולהעלים כו' וא"ך נאמר שאינו מעלים כלל, דא"ך אפשר להיות שניהם שמעלים ואינו מעלים כו'.

אך הענין יזכר על דרך משל בנפש האדם, דהנה אנו רואין במשפיע ומקבל, כשהמקבל רחוק ערכו מהמשפיע, כמו חכם גדול שצריך להשפיע שכל למקבל קטן בשכל שלא בערך המשפיע כו', הנה בהכרח שהמשפיע יצמצם ויעלים עצם שכלו וחכמתו שיש בהדבר המושלל ההוא, ולא יגלה לו רק מה שבערכו, שאם יגלה לו עומק ורוחב חכמתו בהדבר מושלל כמו שהוא אצלו, יתבלבל חוש המקבל ולא יוכל לקבל כלל, כי אם בהכרח שיצמצם ויעלים כל עומק ורוחב חכמתו בזה ולא יגלה לו כי אם הארה היצניות מחדבר מושלל בקיצור נמרץ לפי ערך המקבל, ואף גם זאת מליכיש ומעלים במשל, שהמשל הוא דבר זה לגמרי מהנמשל והרי הוא מכסה ומעלים על השכל כמו הלוש שמכסה על איזה דבר, שהלבוש נפרד מן הדבר ההוא, כמו כן המשל הוא דבר זה ונפרד מן המשל ומכסה על הנמשל, אמנם על ידי זה יתפוס בהנמשל ויבין אותו (להיות מכוון אל הנמשל, כמו הלוש שלפי ערך המלוכש כו' והמשל קרוב אליו, לואת מהמשל יתפוס ויבין את הנמשל כו').

וזהו שאמרו רז"ל 'לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה', היינו שלא יגלה לו העומק ורוחב כמו שהוא אצלו שאינו לפי ערך המקבל, כי אם צריך למצוא דרך קצרה שלא יהיה נגלה בזה כל הפנימיות היינו העומק, אורך ורוחב שלו, כי אם מה שלפי ערך המקבל, ומגלה לו בדברים קצרים כו', מכל מקום מה שכתוב שלמד לתלמידו בדרך קצרה אין הכוונה שלא יר' בזה פנימיות ועצמיות שכלו כו', דאם כן אין זה דרך קצרה כי אם כמו שכל אחר, והכוונה הוא ששכלו העצמי ילמדנו בדרך קצרה, היינו שבהעלם יש בההשפעה כל עומק שכלו וחכמתו בהמושכל ההוא, אלא שהוא בהעלם לגמרי בהענינים ובקדוקי התורה וכדומה, בזה נעלם עומק פנימיות ועצמיות חכמתו בזה.

וכמו משנה ששנה לנו רבינו הקדוש, הרי זה הקיצור מכל אויכות הפסול והעומק, אורך ורוחב שהי' אצלו בהענין, שנה לנו כל זה רבינו הקדוש בלשון המשנה בקיצור נמרץ שהי' לפי ערכו, אמנם באמת יש בלשון המשנה כל עומק אורך ורוחב פנימיות ועצמיות

לגמ' ע' קי"ט

לגמ' ע' קי"ט

ומסתיר את האור דשם הוי', והוא שמתעלם בחינת פנימיות ועצמיות האור דשם הוי', ואינו מאיר רק בחינת הארה חיצונית ממנו, והארה זו מתלבשת בכלים דעשר ספירות דאצילות בבחינת התחלקות חכמה וחסד כו', ויש לה בחינת ערך ושיוכות לעולמות, והרי זה כמו שכל המצומצם של המשפיע שהוא לפי ערך המקבל כו', ואחר כך על ידי חיצונית הכלים ועל ידי הפואסא בין אצילות לבריאה יצירה עשיה (ועינו מה שכתוב מענין הפרסא בתורה אור פרשת וירא דיבור המתחיל פתח אלי' שהוא בענין המשלים כו') נמשך אור לפי ערך עולמות בעלי גבול להוות עולמות בריאה יצירה עשיה כו'.

אך הנה, כל בחינת העלם והסתר היכל דשם אלקים, הרי לגבי עצמות אור אין סוף אין זה מעלים ומסתיר כלל, וכייל במשל שלגבי המשפיע אין שום העלם ומאיר אצלו כל עומק שכלו וחכמתו גם בהשכל המצומצם ובהמשלים כו' כניל, כמו כן יזוב כביכול למעלה, דלגבי אור אין סוף אין שום צמצום והסתר כלל, דאור אין סוף נמצא במקום החלל לאחר הצמצום כמו קודם הצמצום, וכמ"ש "את השמים ואת הארץ אני מלא", ומתיב "היסתר איש במסתרים ואני לא אראנו", שגם לאחר כל העלמות וההסתרים נמצא אור אין סוף ביה בכל מקום, ד"לית אחר פני מיני", כלל, ובמש"ש "אם אסק שמים גם אהה ואציעה שאול הנך", דגם בשאול וארץ צ"ו יצלמות, בבחינת תכלית ההעלם וההסתם, גם שם נמצא אור אין סוף ביה, וכל ההעלם הוא רק לגבי הנבראים שאינם הגילוי אור אין סוף ביה כו', אבל לגבי אור אין סוף ביה אין שום העלם והסתם כלל כו'.

ענין

והנה באמת אין זה הסתר אמיתי לגבי הנבראים גם כן (והוא בהא תליא, שאם ה' הסתר לגבי המשפיע ה' הסתר לגבי המקבל גם כן, ומאחר שאינו הסתר לגבי המשפיע, אין זה אס' הסתר לגבי המקבל גם כן, רק התפרש בין בחינת אור ישר לאור חוזר כו' כניל), כי אם אדרבה, מביא ומגלה את האור במדרגה שלמטה ממנו כו'.

והענין, דהנה משם הוי' עצמו לא ה' אפשר להיות התהוות העולמות, שהרי הוא בבחינת בלי גבול כו' כניל, ועל ידי שם אלקים נמשך ומתגלה האור דשם הוי' בעולמות להוות ולהתיות כו', דהרי ההתהוות הוא משם הוי' כניל, דהגם דכתיב "בראשית ברא אלקים", היינו שנתהוו על ידי שם אלקים, אבל גוף ועצם ההתהוות הוא משם הוי' דקא, וזהו דרוי' הוא לשון משהו, וכניל דכל פעולה הוא בהתגלות הפועל דקא, והיינו שם הוי' שהוא בחי' גילוי, וד"ש "הוי' מלך הוי' מלך הוי' ימלוך", דבחינת מלך מלך ומלך ומלך, דהכל שהוא בחינת התחלקות הזמן שמצד שם אלקים, מכל מקום הוי' מלך ומלך ומלך, דהכל הוא משם הוי' על ידי שם אלקים כו', והוא מה ששם הוי' נמשך ומאיר בכל עולם וכל נברא להוות ולהתיותו, וזהו החיות מה שכל נברא ונברא מרגיש שהוא ה', שהחיות שבו הוא האור דשם הוי' שנמשך על ידי שם אלקים כו'.

וכמו במשפיע ומקבל הנ"ל, הרי אור השכל שמתקבל ומתיישב בהמקבל, הגם שהוא לאחר צמצום והעלם עצמות אור המשפיע ולאחר שנתלבש במשלים כו', מכל מקום הרי אור שכל המשפיע מאיר ומתיישב בחוכו כו', כמו כן האור והחיות שבכל נברא שמאיר

ועצם חכמתו, כמו שהוא אצל הרב ממש קודם שצמצם את עצמו להשפיע כו', וכמו כן הוא רואה פנימיות חכמתו בהמשלים, הכל כמו הרב עצמו, והיינו לאחר שבין היטב את הנמשל על ידי המשל, דהיינו שמפוסר עומק המשל הרי הוא בא לפרטי עומק המשל בפנימיות הכוונה שבו כמו שהוא לעומקו וחכמתו כו', או מאיר אצלו פרטי הנמשל על ידי המשל, ורואה ומרגיש אז את הענין האלקי במוחש ממש כו' כניל.

ונמצא שאו משתווה המקבל אל המשפיע גם כידעת והשגת פנימיות הכוונה כו', אלא שאצל המשפיע הוא בבחינת אור ישר, שהרי הוא יודע תחלה עומק הנמשל וממשיכו ומלבישו במשל ועל ידי זה מתחדש אצלו הרא' במוחש כניל, ואצל המקבל הוא בבחינת אור חוזר, שעל ידי המשל, וכמו כן על ידי חיצונית השכל הנשפע לו, הרי הוא בא לעומק פנימיות הכוונה כו'.

ומכל זה יזוב איך שחכ ההגבלה וההסתר של המשפיע מה שמצמצם ומעלים שכלו בדרך קצרה ובמשלים וכדומה, אין זה הסתר אמיתי כלל, שאינו מסתיר באמת כלל, שהרי המקבל מקבל על ידי ההשפעה כל עומק פנימיות כוונת הרב, אם כן אין זה הסתר, אלא שפעולת הסותר הוא שיוכל המקבל לקבל, כי בלעדי הסותר היינו כשהי' מגלה לו את השכל כמו שהוא אצלו היו מתבלבלים לגמרי חושי המקבל ולא ה' מקבל כלל אף גם חיצונית השכל ומכל שכן שלא ה' מקבל את פנימיות כוונתו, ועל ידי ההעלם וההסתם הרי מאיר לו על כל פנים גילוי אור חיצונית השכל ובה גם כן אל פנימיות כוונת הרב כו' כניל.

ונמצא שההסתר של המשפיע אינו הסתר אמיתי כלל, אדרבה, על ענינו הוא ללוח' והיינו מה שמביא אור השכל של המשפיע, גם פנימיות ועצמיות חכמתו, למקום נמוך הרבה, שגם שם יאיר ויתגלה אור המשפיע, והיינו בהמקבל קטן שאינו בערך המשפיע כלל, גם הוא יבין וישני אור המשפיע גם עומק פנימיות עצמיות חכמתו כו', ונמצא באמת אין זה העלם והסתר כלל, כי אם אדרבה, מביא את האור למדרגה שלמטה ממנו כו' כניל.

...

והדוגמא מכל זה יזוב למעלה בענין שם הוי' ואלקים, דשם אלקים הוא בחינת מדת הצמצום וההסתר שמצמצם ומסתיר על אור שם הוי' בכדי שיוכל

ליות התהוות העולמות, דהנה נתבאר לעיל דשם הוי' הוא מקור הגילוי, והיינו גילוי אור בבחינת בלי גבול, דהאור דבוק במאור והוא מעין המאור, עיי"ש, וכשם שהמאור הוא אין סוף כמו כן האור גם כן אין סוף כו', ואם כן הרי אינו בערך העולמות, שכל העולמות הם בבחינת יש וגבול כו' כניל, ואור אין סוף הוא בלתי גבול, וגבול ובלתי בעל גבול אינם בערך זה לזה כו'.

אמנם אי אפשר להיות התהוות העולמות כי אם מהגילוי דאור אין סוף, וכידוע שכל פעולה הוא על ידי התגלות כח הפועל דוקא, והרי הגילוי דאור אין סוף הוא בבחינת בלי גבול כניל, ואינו בערך העולמות כו', הנה והו ענינו שם אלקים שמצמצם ומעלים

ולכאורה צריך להבין, איך ידע זה דוקא בא לגילוי אור עליון יותר? אך הענין הוא, והנה ענין הנסיונות הם העלמות והסתרים שמעלימים ומסתווים על האמת, שאם ה' יודע את האמת כמו שהוא לא ה' בזה נסיון כלל, כי אם כל ענין הנסיון הוא מפני שמעלים ומסתווים על האמת ועל ידי זה שעומד בנסיון הוא ה' לא לאמתות הדבר כו'. וכמו בנסיון דאברהם באור כשרים שהשליכו אותו בכבשן האש, והוא לא ידע שלא ישרף, שאם ה' יודע שלא ישרף לא ה' בזה נסיון כלל, כי אם הוא לא ידע מהו חשב שודאי ישרף כמו על פי הטבע שאש שורף כו'.

אמנם ידוע דהטבע בימטריא אלקים, והיינו שכל ההטבעות שבעולם, זהו רק מהלבושים וההסתרים דשם אלקים, שעל ידי זה נעשה ריבוי ההתחלקות והגבלה שהאש שורף והמים יכבה, שזה טבעו חם וזה טבעו קר כו'. אבל מצד שם ה' שהוא בחינת בלתי גבול, אין שם בחינת הגבלה והתחלקות דמים ואש כלל, ויכול להיות שהמים לא יכבה והאש לא ישרוף. וכמו מי שאומר לשמן וידלק יאמר לחומץ וידלק כו'. וכמו מים ואש שאינם מכבים זה את זה, וכמאמר דז"ל על פסוק "המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיך", דמיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואינם מכבים זה את זה כו'. ולפעמים האש שורף את המים וכמו כאל"י כו'. וכל זה הוא למעלה מן הטבע, והיינו מבחינת אור אין סוף הבלתי בעל גבול שאין שם הגבלה וטבע כלל להיותו בחינת בלתי בעל גבול כו'. אמנם הנהגת העולם הוא על פי ההגבלה דשם אלקים. והגם דרו"י הוא המהותי, דכל התחיות הוא על ידי התגלות מה הפועל כו'. וכמיש הו"י מלך כו' כג"ל באורך, מכל מקום הוא על ידי אור הו"י כמו שמאיר על ידי שם אלקים בבחינת העולם והסתור לבוא בבחינת גבול. והוא ענין גבול הטבע שהמים מכבה והאש שורף כו'.

והנה אברהם לא חשב שיתנהג עמו בהנהגה שלמעלה מהטבע, כי אם בהנהגה שעל פי הטבע שהוא שורף כו'. ומכל מקום, עמד בנסיון שלא להיות נפרד מאלקות, אם שה' לו מניעות ועיכובים כנמרוד וסייעתו שרצו לשרופו כו'. והן הן העלמות והסתרים שצד הנהגת העולם כו' כג"ל. מכל מקום לא ניזו זיו כל-שהוא חי', ועמד נגד כל מונע ומעכב ונגד כל ההעלמות וההסתרים והלקי להשרף בכבשן האש ולא להיות נפרד חי' מאלקות כלל וכלל כו'. ונעשה לו גם וניצל. והיינו שעל ידי זה שעמד בנסיון הסיר את לבוש הטבע והם ההלבושות וההסתרים שמצד שם אלקים, והאיר לו בחינת גילוי אור אין סוף הבלתי בעל גבול, ומצד אור אין סוף הבלתי בעל גבול אין האש שורף כלל מאחר שהוא למעלה מהגבלה. וכג"ל, דמה שהאש שורף זהו על פי הגבלה דלבוש הטבע, אבל מצד אור אין סוף הבלתי בעל גבול אין האש שורף כלל כו', מפני שאין בו גדר הגבלה כלל כו'.

וזה שבא לגילוי בחינת אור אין סוף הבלתי בעל גבול, זהו דוקא על ידי שעמד בנסיון. דלולא זאת, הרי ההנהגה בעולם על ידי גילוי שם ה' שבא על ידי שם אלקים, שהוא בחינת הארה חיצונית לבר משם ה' כו' כג"ל. וכבדי שיבוא לגילוי אמיתית שם ה' הבלתי בעל גבול כמו שהוא למעלה משם אלקים, זהו על ידי הנסיונות דוקא. שעל ידי שעומד בנסיון נגד ההגבלות שמצד ההעלמות והסתרים דשם אלקים, הרי הוא בא לגילוי אור אין סוף הבלתי בעל גבול שלמעלה מגבול הטבע כו'.

בפנימיותו להחיותו, הוא האור דשם ה' שנמשך על ידי שם אלקים ומאיר ומתלבש בכל נבוא כו'. (אלא שיש בזה גם כן בחינת ההסתור, והוא מה שאין הנבוא מרגיש שהוא חיות אלקי כו', אבל באמת אין זה הסתר אמיתי, שהרי באמת הוא חיות אלקי. והאדם יכול להרגיש זאת (כשנותן דעתו על זה כו')). ונמצא שההסתור דשם אלקים אינו הסתור אמיתי, כי אם אדרבה, מביא ומגלה את האור במדרגה שלמה, היינו בנבראים נצלו גבול שאינם בערך האור דשם ה', יא"ר בהם גם כן האור הו"י כו' כג"ל.].

והנה כמו שנתבאר לעיל במשל דמשפיע ומקבל, שהמקבל יוכל לבוא גם כן לעומק פנימיותו ועצמותו חכמת הרב, והוא מה דאחר ארבעים שנין קאים אדעת' דרב' כו', כמו כן יוכן בהנמשל גם כן, דבאמת יכול כל אחד ואחד לבוא לבחינת גילוי אור פנימיותו ועצמותו אור אין סוף דשם ה' שיאיר בגילוי בנפשו. והיינו על ידי עבודתו ביגיעה, ביגיעת נפש וביגיעת בשר, להסיר ההעלמות וההסתרים, הרי הוא בא לבחינת גילוי פנימיותו ועצמותו אור אין סוף מה שלמעלה מעלה מבחינת חיצוניתו שנעשה מקור לעלמותו כו'.

***

וביאור הענין צריך להקדים לחלה ענין הנסיונות, והוא מ"ש כ"י מנסה הו"י אלקים אתכם כו"י שנמסרם את האדם אם יעמוד בנסיון כו'. וצריך להבין מהו הכוונה העליונה בהנסיונות כו'.

ובמקום אחר מביאר, דכל תכלית ירידת הנשמה בגוף שהיא ירידה גדולה, דהרי קודם ירידתה בגוף היתה עומדת בעולם העליון כגן עדן המתחן או כגן עדן העליון כידוע מענין "מאין באתי כו', והיתה משנת אלקות ועמדה באהבה ויראה ובבחינת ביטול באלקות וכמיש י"י ה' אשר עמדתי לפניך", דעמידה למעלה (שאני שייך שם עמידה וישיבה כו') הוא בחינת ביטול כמיש במקום אחר. וירדה בסתר המדרגה בעולם הזה שנתחקה מאור ה' שאינה משנת אלקות כמו שהשיגה למעלה, כי הרי האור האלקי כמו שמאיר בעולמות התחתונים הוא בתכלית הצמצום וההעלם בחינת הארה דהארה חיצונית לבד, ואף גם זאת בא בבחינת הגשמה והיינו הגשה מגרשמת כו', ואינו בערך כלל להשגת רוחניותו האור האלקי שהשיגה בעולם העליון כו'.

והיינו שהורש כב' דברים, שהאור אלקי מאיר שם גילוי אור עליון יותר, ואינו בא בהגשמה כי אם בבחינת רוחניותו כו', ולכן האהבה ויראה לטמה אינו בערך להאהבה ויראה שה' לה למעלה כו'. ועוד זאת שירדה להיות בבחי' הסתר פנים, והם ההעלמות וההסתרים שמעלימים ומסתווים על אור ה' וקדושתו כו'. וצריך לייגע הרבה עד שיבא להאור האלקי כו'. הרי כל זה הוא ירידה גדולה מאוד. הנה תכלית כוונת ירידתה, הוא בשביל הנסיונות שבאים לאדם, שהן מבחינת הסתר פנים. וכמו בהסתלקות חיות השפע במניעת בריאות הגוף או מניעת ממון כדי להסתיר על אור החיות ה' וקדושתו ולהיות מונע מביט' ומבחי' למי שבא להתקרב לו' בעבודתו בתפלה ותורה כו', ושיעמוד בנסיון נגד כל מונע ומעכב בשביל זה ה' תכלית הירידה של הנשמה, שעל ידי זה בא לגילוי אור עליון יותר כו'.

ב"י
ב"י
ב"י

ב"י
ב"י

הוא מהווה כל הנביאים, וכל הלוש וההעלמות דשם אלקים אינם מעלימים ומסתירים באמת, כי אם אדרבה מביאים את האור למקום נמוך יותר, והיינו שגם נבואים בעלי גבול יזמין בהם אור ה' להוותם ולהחיותם. וכל מקום שהוא, נמשך לו שפע אור וחיות משם הו'. ולוא צריך להיות דבוק ומיוחד בהאור וחיות האלקי הנשפע לו, לא אל הלוש וההעלמות מצד עצמן, כי אם אל האור האלקי הנשפע על ידן, וכמו שיבאר מזה עוד לקמן. וכאשר הענין (היינו הדביקות והיחוד כו') בא לו על ידי נסיון, הרי הוא בא על ידי זה ערך לגילוי אור עליון יותר, היינו גילוי אור אין סוף שלמעלה מהטבע כו'.

•••

ומעתה צריך להבין שייכות ענין 'יודעת כו' הו' הוא האלקים' ליציאת מצרים וכניסת הארץ, שעל ידי יציאת מצרים וכניסת הארץ יבוא לידיעה זו דהו' אלקים כולא חד.

אך הענין הוא דהנה יאתא כפרי עץ חיים, דשראל שריו בשעבוד מצרים היו לגלוי הנשמות של דור ההפלה, והשעבוד בחומר ולבנים הי' לתקן חסא 'זוהי להם הליביה לאבן כו', וצריך להבין תחלה חסא דור הפלגה. דהנה הפלגה הוא לשון פלוגתא ומחלוקת, והיינו שהפליגו והפרידו בין שם הו' לשם אלקים. וענין הפירוד הוא, כשחושב שהשם אלקים מסתיר הו' באמת על השם הו', וממילא חושב שכל הנשעה בעולם הוא משם אלקים עצמו כו' (והוא ענין 'עזוב ענין את הארץ כו', כמו שיתבאר). ולכן הוא מחשב את ההעלמות וההסתרים לעיקר וממילא הרי הוא נותן את עצמו להיצוניות הנהגת העולם ומונע ומעכב אותו מאלקות כו'. והוא היפך לגמרי מיוחד הו' ואלקים, שאין שום דבר מסתיר כלל, כי אם אדרבה כל ההסתרים הם בשביל הגילוי להביא את האור למטה מטה במדרגות החתונות. וזה כל ענין ההעלמות וההסתרים, בכדי להביא ולגלות את האור. ובניל באורך במשל דהשפעת הרב לתלמיד, שכל הצמצומים וההלכשות במשלים זרים וענינים שונים, הכל הוא בכדי לבוא גילוי אור השכל הרב אל התלמיד כו' (עד שעל ידי זה יבוא גם כן לעומק חכמת הרב כו'), וכן הוא למעלה בענין הו' ואלקים כו' כניל. וממילא הרי האור האלקי שנשפע על ידי הלוש וההעלמות הוא העיקר, ואילו הו' דבוק ומיוחד בו בקיום התורה והמצות כו'. ואין שום דבר המונע ומעכב אותו מאלקות (ואם ההעלמות עומדים לו לנגד למנוע מתורה ומצוות כו' יעמוד בנסיון כנגדם שלא יהי' לו שום מנגד ומונע כלל, ועל ידי זה יבוא עוד לגילוי אור עליון יותר כו' כניל).

אמנם ענין ההפלה כשמפריד הו' כו', זהו היפך לגמרי. וזהו שכתוב בני דור הפלגה 'ונשעה לנו שם', ואתא במדרש רבה פרשה ל"ח יתני ר' ישמעאל אין שם אלא עבודה זרה, דחטא דור הפלגה הו' חטא עבודה זרה.

וביאר הענין הוא, דהנה נתבאר לעיל דמעצם שם הו' כמו שהוא לא ה' אפשר להיות מציאות היש ממש, כי אם ה' מאיר גילוי אור שם הו' לא היו העולמות יכולים לקבל,

וכבר נתבאר לעיל, דאם ה' גילוי שם הו' הבלתי בעל גבול כמו שהוא שלא על ידי שם אלקים כלל, לא היו העולמות יכולים לקבל כלל. והיינו שלא ה' מתהווה מציאות היש והגבול כו', כי אם צריך להיות תחלה התלכשות שם הו' בשם אלקים, והיינו בחינת הארה היצונית משם הו' כניל, ואז דוקא יכולים לבוא לגילוי בחינת פנימיות ועצמיות שם הו' הבלתי בעל גבול כו' על ידי הנסיון כו' כניל.

וכמו שהוא בנסיון דאברהם אבינו ע"ה, שעל ידי שעמד בנסיון בא לגילוי אור אין סוף הבלתי בעל גבול כו' כניל, כמו כן הוא לפי ערך בכל נסיון שהאדם עומד נגד לבושי הטבע בהנהגת העולם שהן העלמות והסתרים שמונעים ומעכבים מתורה ועבודה, והוא עומד נגד כל מונע ומעכב שלא להיות נפרד מאלקות הו' ועסוק בתורה ועבודה כל אחד ואחד לפי ערכו, הרי הוא בא על ידי זה לגילוי אור עליון שלמעלה מן הטבע כו'.

ועל זה ה' ירדת הנשמה למטה שירדה בגוף גשמי ובעולם גשמי, אשר מוגבל ומאד בהנהגת הטבע, ונראה ונדמה לו על פי היצוניות הנהגת העולם שצריך להתנהג כן וכך דוקא, וכמו בעסק משא ומתן שנדמה בנפשו שצריך להשכים ולהעיר בו ולהיות כל היום בהעסק, ואם יקח שעה לעצמו להתפלל וללמוד תורה יפסיד בזה. וכמו כן נדמה לו שצריך לעשות תחבולות שונות בעניני העסק ואי אפשר לו להתנהג על פי האמת, שאם ילך על פי האמת לא ירויח, או יפסיד כו', מפני שכללות הנהגת העולם מנגד לזה כו'. אבל באמת לאמיתו אינו כן, ודעם דהנהגת העולם מצד עצמו אינו מנגד לעסק תורה ועבודה וליך בדרכי האמת כו'. ובניל דכל ההלכשות וההעלמות אינם מעלימים ומסתרים באמת, כי אם תכלית הכוונה הוא, שיעמוד נגד כל מונע ומעכב ויתפלל כדבעי ועסוק בתורה בכל יום כפי הקביעות שיעשה לעצמו, ומדבר שקר ירחק, וכן יזהר מתחבולות, כי אם ילך בתום ובאמת, ולא יהי' שום נדמה אסור בעסקו במשא ומתן כו'. ועל ידי זה שעומד בנסיון בכל אלו הדברים, הרי הוא בא לגילוי אור עליון שלמעלה מהטבע.

ועל פי פשוט הוא זה עצמו שרואה בעיניו שגם שמתנהג על פי התורה והמצוה ועוסק בתורה ועבודה, שאין זה על פי היצוניות הנהגת העולם, ומכל מקום אינו מפסיד בזה מאומה חו'. ולא זו בלבד, אלא שבאמת מאיר לו ומרגיש בנפשו גילוי אור עליון יותר, וכל השפעתו וקבלת חייתו הוא מגילוי אור אלקי שלמעלה מהאור המצומצם בהנהגת העולם כו', ולפי ערך עבודתו וגיעתו הרי הוא עולה למעלה מעלה בעילוי אחר עילוי כו'. וזהו ענין הנסיונות, מה שכתוב י"י מנסה ה' אלקים אתכם כו', תכלית הכוונה בכדי לבוא לבחינת גילוי אור אין סוף שלמעלה מהטבע. וכמו בנסיון דאברהם, וכן הוא בכל נסיון ונסיון כו' כניל.

היוצא לנו מכל הנ"ל הוא, שזה כל עבודת האדם לייחד הו' ואלקים, והוא שיעד נאמנה דשם אלקים אינו מסתיר באמת על שם הו', דשם אלקים הוא עצמות אור אין סוף כמו שם הו', ועצם אינו מסתיר על עצם, וכל ההתהוות הוא משם הו', דהו'

וכמו שכתוב במקום אחר בענין "זבוכי הוי' אלוךך בכל אשר תעשה". שהאם צריך לעשות ולעסוק בעשה גשמיית כמו בעסק משא ומתן מפני שצריך לקבל חיות מאור וחיות גשמי, ואם היה יכול לחיות מאור רוחני כמו מתענגו שכלי וכדומה, או לא היה צריך לעסוק בעסק ועשי גשמיית, רק מפני שהוא מוכרח לקבל חיותו גשמי. צריך לעבור ההשפעה על ידי עשי בעסק גשמי שתוגשם ההשפעה לפי ערכו. אמנם עצם ההשפעה היא מאלוקות רק שעוברת ההשפעה על ידי ממוצעים דמלאים ומולות. אבל ידי העסק בדברים גשמיים ומולכשת השפע בלחם גשמי ובדומה שמה מקבל חיותו, ועל כל זה הוא האור האלוכי שמתלכש ונמשך לו על ידי הממוצעים האלה כו'.

הנה כשיוודע ויוקלטו אצלו היטב הדברים הנ"ל, ממילא לא יניח דעתו ומחשבתו בעניני העולם ולא יסדר בזה כלל, כי אם כל דעתו ומחשבתו יהי' בהוי', בתפילה ותורה, ועסקי עניני העולם לא יבלבלו לו ולא ימנעו אותו מעבודת ה'. כי מאחר שיוודע היטב שהעיקר הוא האלקות השופע לו חיות, אבל כל הממוצעים וכמו כן הדברים הגשמיים שבהם נתלכשה ההשפעה כמו בעסק משא ומתן ובהלחם שהוא אוכל כו' אינם כלום מצד עצמן, שלא הם הם עיקר מקור חיותו, כי אם העיקר הוא האור האלקי. הוא המה' אותו, וכל הענינים והדברים הגשמיים הם רק ממוצעים וכלים שבהם מתלכש האור האלקי כבדי שיבוא החיות בבחינת חיות גשמי לפי ערכו כו'. ואם כן אינו שייך שיתירו אותו הענינים הגשמיים וימנעו אותו מתורה ותפלה, מאחר שאינו מחשב אותם לעיקר כלל, כי אם העיקר הוא האלקות. הרי צריך להיות דבוק רק בהוי' ותורתו ית' כו', וגם לא ילך בדרך תהולות בעסקו שצריך לעשות כך או כך ולהכות בעסק עד שמונע ומעכב אותו בשעת הכושר מתורה ותפלה כו', כי אם יעסוק בעסק לפי ערכו ובאופן שלא ימנע אותו מתפלה במונה ומעסק התורה בכל יום כו'. ויבטח בה' הנותן לו חיותו שיתן לו פרנסתו וחיותו על ידי זה, וכמ"ש כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל כו'. ומכל שכן שיתרה מאד בנפשו שלא יהי' שום נדנד איסור בעסקו, כי מאחר שיוודע היטב שהעסק והמשא ומתן הוא רק ממוצע וכלי שבו מתלכש האור וחיות האלקי המה' אותו, אם כן הרי צריכים שתהי' כלי ראוי' להאור האלקי, ואם יש בה נדנד איסור חיו הרי אינה כלי ראוי' להאור כו', כי אם צריכה להיות נקי' מכל נדנד איסור וחטא כו', ואז היא כלי שימושך על ידה האור והחיות האלקי להחיותו כו'.

וכל זה הוא כשמיחד שם הוי' ואלקים, והיינו שאין שם אלקים מסתיר כלל על שם הוי', וכל ההתהוות הוא משם הוי' רק שעובר על ידי שם אלקים. וממילא יודע שכל הממוצעים, הם המלאכים ומולות, אינם כלום מצד עצמן שהם רק שלוחי השפע כגורן ביד החוצב. וכמו כן גם הדברים הגשמיים הם רק כלים שבהם נתלכש הכח האלקי כו', וממילא אינו מחשב אותם לעיקר כלל, כי אם העיקר הוא הכח האלקי הנשפע לו על ידם. ולואת ראייתו וישותו שתהי' כלי ראוי' לקבל אור אלקי כו', ולא יעסוק בהם בתהולות ובריבות עסק ביותר, ולא יסרודו ולא יבלבלו אותו, שלא יהיו לו מונעים ומעכבים מתורה ותפלה ועבודה כו'. ובפרט כאשר באמת הרי הדברים מצד עצמן אי אפשר שימנעו ועיכבו מעבודת הוי'. מאחר שאינם העולמות והסתים חיו כניל באורך שכל הממוצעים אדרבה מביאים את

והיינו שלא הי' מציאות(ת יש מונבל כו'. וכניל במשל להשפעת השכל, שאם הי' הרב מגלה עצם שכלו כמו שהוא לא הי' המקבל יכול לקבל, שהיו מתבלבלים חושי המקבל לגמרי (היינו ביטול הכלים שלו כו' כידוע), כמו כן הוא בדוגמא למעלה. כשהי' מאיר אור עצם שם הוי' לא הי' העולמות בבחינת מציאות יש כו'. וכמו שכתוב בעין היים, דמתחלה כשהי' אור עליין פשוט ממלא את המציאות לא הי' מקום לעמידת העולמות, וידוע פירוש ולא הי' מקום, רצונו לומר, שלא הי' אפשר להיות מציאות העולמות מהגילוי אור עליין פשוט כמו שהוא כו'). כי אם על ידי שם אלקים דוקא, וכמ"ש יבאשית ברא אלקים. היינו שם הוי' על ידי שם אלקים, שהוא מדת הצמצום וההסתר שמצמצם את האור דסם הוי' ומלביש את האור בכמה לבושים עד שיהי' התהוות מציאת היש כו'.

ודחו שאמרו רז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מול מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל', דכל עשב ועשב (וכמו כן כל נברא ונברא בפרט כו') יש לו מול מיוחד שהוא מקור המשפיע לו חיותו כו'. (ו)שרש המולות הוא ממלאכים עליינים, "וגבור מכל גבוה שומר כו'". ושרש כל המלאכים הוא משם אלקים, ולכן נקראים גם כן בשם "אלקים" או "בני אלקים כו'". והם ממוצעים שעל ידם נמשך האור והחיות לכל הדברים הגשמיים שבעולם כו'.

והענין הוא על פי שנתבאר לעיל דהתהוות הגשמי הוא על ידי צמצום והעלם האור דקא, היינו התלכשותו כלבושים והעלמות כו', ולכן על ידי שעובר על ידי הממוצעים דמלאכים ומולות מתמעט האור עד שיהיה מציאות יש גשמי כו'. (ולפי ערך גשמיית הדבר לפי ערך זה הם ריבוי הממוצעים כו'). אמנם עצם התהוות הוא משם הוי', והוי' הוא המהווה כו' כניל, רק שעובר על ידי שם אלקים כבדי שיבוא האור דהוי' להיות גם מציאות יש ואיר כו' אור הוי' לפי אופי הנברא וההוה ולהחיותו כו'. ונמצא דהעיקר הוא האור דסם הוי', ונמשך האור על ידי שם אלקים [פעל ידי מלאכים ומולות (שפרשן משם אלקים) וכל הממוצעים], עד שיתהווה כפועל מציאות הגשמי מהאור האלקי כו'. ואם כן, הרי מובן דהממוצע מצד עצמו אינו כלום, מאחר שאין להשפעה והתהוות מאתו, כי אם שעל ידי הממוצע עובר השפעת האור האלקי המהווה כל הנבראים, אם כן אין לחשוב את הממוצע כלל.

וכמו שכתוב "היתפאר הגרון על החוצבי", דהנם שחוצב על ידי הגרון מכל מקום החוצב הוא האדם ולא הגרון דהגרון עצמו לא יעשה מאומה, כי אם האדם פועל על ידי הגרון. ולכן לא יאמר אדם כמה נאה בנין זה שבנאו הגרון, או כמה משובח הגרון שבנה בנין מפורא כזה, אלא מפארים את האדם שבנאו ושמו נקרא על הבית, אבל שם הגרון אינו נקרא עליי כלל. והיינו מפני שאינו רק שעל ידו בא הבנין, אבל לא שהוא הבונה, שאינו בעל בחירה כלל בהבנין ואין בו כח בעצמו לבנות כי אם האדם הוא הבונה כו'. וכמו לא יובן בהממוצעים העליונים שהם רק גנרון ביד החוצב, שעל ידם עובר ההשפעה, אבל לא שבא מכת עצמן ואינם בעלי בחירה כלל בהשפעה, כי אם המשפיע הוא האלקות, שמשפיע בדצונו ית', ונמשכה ההשפעה על ידי הממוצעים הנ"ל כבדי שיתהווה מציאת הגשמי ויומשך להם שפע אור וחיות גשמי לפי ערכם כו'.

אור השפע בו, ואך יהיו לו מניעה ועיכוב לעבודת אלקות בו? רק שהוא בפחיתות דעתו והתקשורתו בהדברים החיצונים הרי הוא שוכח על אלקות ומחשב את הדברים הגשמיים למציאות דבר ונתון את עצמו אליהם. ואז הרי הם מונעים ומעכבים אותו כי, אבל כשיתן דעתו ולבו באחדות ה' ורק הוא לבדו הוא הנתון לך כח לעשות חיל, וכל הממוצעים הם רק שעל ידם עובר השפע בו, אבל העיקר הוא אלקות בו, אז לא יהי' לו שום מונע ומעכב כלל מדינת ומבחינו בו, והרי דבוק רק באלקות. (ועסקו במשא ומתן יהי' בחיזונית הרצון רק מפני שצריך לעבור על ידי עשי' כ"ל בענין יזרכיך ה' אלקיך בכל אשר תעשה', וממילא יהי' עסקי כדבעי למהוי בו כ"ל, ועיקר דביקותו יהי' באלקות בו). ואז יהי' שלם בה' ותורתו ועבודתו ית' בו.

אבל כשמפריד ח"ו בין הרי' ואלקים, והיינו שחושב דהשם אלקים מסתיר באמת ח"ו על שם הרי', וכל הדברים הנעשים בעולם הם משם אלקים מצד עצמם, וממילא יחשוב את הממוצעים לעיקר שמהם בא מקור השפעת חייתו בו, וזהו שאומרים "עוב ה' את הארץ בו", שאומרים שהשפעה למטה נמשכה מהמלות שהם המשפיעים בכח עצמם, והרי הוא מחשב אותם לדבר מה, מאחר שהם המשפיעים לו חייתו בו. (וממילא מחשב גם כן את הדברים הגשמיים עצמם לעסוק בהם כל כחו ויכולתו בכדי לזרוב פרנסתו בו). וזהו ענין עבודה זרה, שעובד לכוכבים ומזלות ומשתחוה להם מפני שמחשב אותם לדבר מה שהם המשפיעים לו בו.

וכזה יזכר מה שאמרנו ד"ל "ישראל שבחוץ לארץ עובדי עבודה זרה בטורה הן, ולאורה אינו מוכן, והלא רוב ישראל הם בחוץ לארץ, ואיך נאמר על רוב ישראל שהם עובדי עבודה זרה ח"ו? אך הענין הוא, דכשם שעבודה זרה בגשמיות הוא שוכף ראשו ומשתחוה לכוכבים ומזלות כמו לשמש ולירח בו, מפני שמחשב אותם לדבר מה שהם נמשך השפעתו וכמ"ש "ממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים בו", וכ"ל (שהן ממוצעים בו), אמנם הם רק כגרון ביד החוצב, והוא מחשב אותם לדבר מה כאלו הן משפיעים בכח עצמן ח"ו בו). כמו כן הוא ענין עבודה זרה בדתניות כשמחשב את הדברים הגשמיים הנשפעים מהשמש וירח ושאר' כוכבים ומזלות בו, וחושב שהן הן מקור פרנסתו בו.

וכמו המשתחוה בגשמיות הוא שמרכיז ראשו בו, כמו כן הוא בדתניות שוכף ומכיל שכלו להדברים הנשפעים מהמזכוכים ומזלות, והיינו כשנתנו דעתו ולבו בעסק בדברים הגשמיים ודואג בדאגת פרנסה, ועושה כמה החבולות בעסקו במשא ומתן וחושב שעל ידי זה ירויח, ושוכח על ה' ית' אשר הוא הנתון לך כח לעשות חיל בו כ"ל.

ואם יפסיד ח"ו לא יזכור את ה' שעשה לו רק מפני מעשיו שגרמו בו, כי אם יחשוב שמפני שעשה כן וכך לכן הפסיד, אבל אם ה' עושה באופן אחר ה' מרויח בו, אם כן הרי מחשב את העסק משא ומתן הגשמי ונתון שכלו בזה איך ומתן לעסוק ובכמה החבולות, ויזמם ויליה לא ינוח שכלו ומחשבתו מלחשבו בהעסק, ויטריד ויבלבל אותו בעת התפלה וימנע אותו מתורה ועבודה בו, והרי זה עבודה זרה כמו עבודה זרה בגשמיות.

ועל זה אמרו "ישראל שבחוץ לארץ עובדי עבודה זרה בטורה בו", והיינו על ריבוי העסק במשא ומתן ובתחבולות שונות שיחשוב שכחו ועוצם ידיו עשה לו את החיל בו ושוכח על אלקות בו, (ומכל מקום נקרא "עובדי עבודה זרה בטורה", שיש לימוד זכות עליהם מה שהם בחוץ לארץ, דבחוץ לארץ נמשך האור על ידי התלבשות לבוש העשי' שהוא לבוש גם מאז בו כמ"ש במקום אחר, ומעלים ומסתיר עד שאינו נראה רוחניות האור בו. אבל מכל מקום נקרא עובד עבודה זרה בו, שהרי צריך לידע שבאמת אינו מעלים ומסתיר בו כ"ל, (רק שעל ידי לבוש הנס דעשי' מתגנש האור עד שאינו נראה ונגלה רוחניות האור בו, אבל באמת הרי גם הלבושים היותר גסים אינם מסתירים באמת, אדרבה מביאים את האור והחיות בו כ"ל, אלא שהחיות בא בבחינת חיות גשמי בו). וצריך להרגיש אלקות גם בעשי' גם בעסקו במשא ומתן בו כ"ל.

וכל זה מה שמרכיז ראשו להדברים הנשפעים מכוכבים ומזלות בו, הסיבה לזה הוא מפני שמפריד שם אלקים משם הרי' שחושב שמסתיר באמת ח"ו, וממילא חושב שהממוצעים ששרשם משם אלקים על ידם מתהווה כל דבר בפועל, ולכן הרי הוא מחשב אותם לדבר מה ומשתחוה להם בו, וכמו כן הוא מחשב את הדברים הנשפעים ועושה אותם לעיקר ומרכיז ראשו ושכלו להם בו שהוא ענין עובדי עבודה זרה בטורה בו כ"ל, אבל כשמייחד הרי' ואלקים, שיודע את האמת כ"ל דהשם אלקים אינו מסתיר על שם הרי' כי אם אדרבה מכ"א את הגלוי דשם הרי' למטה מטה בו כ"ל באור, וממילא כל הממוצעים יודע היטב שהם רק כגרון ביד החוצב, רק להביא את השפע האלקי בו, ולזאת אינו מחשב אותם כלל לדבר מה. וכמו כן אינו מחשב את הדברים הגשמיים לעיקר כלל כי אם העיקר הוא אלקות "כי הוא חייך", ויהיה הנתון לך כח לעשות חיל בו", ולכן גם בעסקו במשא ומתן בדברים הגשמיים הרי הוא דבוק לאלקות להיות זהיר במצות עשה ומצות לא תעשה ולהתפלל כדבעי ולעסוק בטורה כל אחד ואחד לפי ערכו, שלם יהי' בה' ותורתו ועבודתו ית' בו.

•••

ועל פי הג"ל יזכר מ"ש כדור הפלגה "ונעשה לנו שם", ואר"ל "אין שם אלא עבודה זרה". שהו היה חטא דור הפלגה, שהפרידו את השם אלקים משם הרי', וממילא היו מחשבים את הממוצעים לעיקר. וזהו עבודה זרה בו כ"ל, והנה בשעבוד מצרים לקטנו את החטא של הפלגה, שישאל במצרים היו גלגול של דור הפלגה. וזהו ענין שעבוד עבודת פ"ך בחומר ובלבנים, לתקן את החטא, דייחיה להם הלבנה לאבן כ"ל, וכמו שכתוב במקום אחר באריכות, ועל ידי שעבוד מצרים, ראו ביציאת מצרים איך שהרי' ואלקים כולא חו. והיינו האותיות ומופתים דמצרים בהעשרה מכות וקריעת ים סוף בו, שנתגלה למטה גילוי אותיות ומופתים יוצאים מדרכי הטבע, הרי ראו גילוי אלקות שלמעלה מן הטבע ממש, ואם הרי שם אלקים מסתיר באמת ח"ו על שם הרי' איך יהי' גילוי למעלה מן הטבע למטה בו.

וזהו שאמרו רז"ל (מנהגין דף ל"ט ע"א) "אמר לי' יהוא מנא לאמימר, מפלגן וליעלא דהורמין מפלגן דלתוא דהורמין". עיין תוס' שם (היינו שרצה לומר שחן שתי רשויות ח"ו, והוא ענין עוב הוי' את הארץ בידי מוכבים ומולות כו', ורק על השמים כבודו. אבל למטה מקורי ההשפעה הן המולות שחן מסתירים ח"ו על אלויות כו', כן ה"ד דעת הכותבת של המין) "אמר לי' א' הכי, היכא שבק הורמין להורמין לאעבורי מיא בארע"י? והיינו שלפי דעתם הכותבת שהמוצעים מסתירים באמת ח"ו אך נמשך גילוי אלויות בעולם. וביציאת מצרים הרי ראו בעליל גילוי אלויות ממש בעולם למטה, אם כן הרי ראו אך שהשם אלוקים אינו מסתיר כלל על שם הוי', והוי' ואלוקים כולא חד ממש כו'. כמו כן, בכניסת הארץ נראה יותר ענין יחוד דהוי' ואלוקים. שהרי נתבאר לעיל, ד'ישראל שבחוך לארץ עובדי עבודה זרה במהרה הן, הרי דווקא בחוך לארץ, מפני שבחוך לארץ נמשכת השפעה והאור האלוקי. על ידי לבושי עשי' שחן מסתירים מאד כו' כניל. אבל בארץ ישראל, נמשכת ההשפעה על ידי לבושי היצירה, ולכן אין ההסתה גדול שם כל כו'. ולואת, נגלה שם יותר אך דהוי' ואלוקים כולא חד כו'.

והנה ידוע, דכשם שיש ארץ ישראל בגשמיות, כמו כן יש ארץ ישראל ברוחניות, והיינו מעשה המצות. דארץ לשון רצון. וכמאמר רז"ל, "למה נקרא שמה ארץ? שרצתה לעשות רצון קונה כו'". ובעבודה הוא ענין קיום המצות בקבלת על מלכות שמים, שהוא לעשות רצון קונה כו' כמו שכתוב במקום אחר, ועל ידי קיום המצות בקבלת על מלכות שמים יבוא להידיעה דהוי' ואלוקים כולא חד כו'. והנה שהקדים סיפור ענין יציאת מצרים וכניסת הארץ לפסוק וידעת היום כו', שעל ידי יציאת מצרים וכניסת הארץ באים להידיעה דהוי' ואלוקים, היינו לייחד הוי' ואלוקים אך שהוי' ואלוקים כולא חד ממש כו'.